

79876

SAMANATORUL

REVISTĂ LITERARA SAPTAMÎNALA

ANUL AL II-lea

VOLUMUL III No. 1—52 DIN 1903

Apare sub direcția unui comitet

BCU Cluj / Central University Library Cluj

BCU Cluj-Napoca

BCPER201701330

BUCURESCI

Institutul de Arte Grafice și Editură „MINERVA“

6, Strada Regală, 6, (Hotel Union)

1904

Bibl. Univ. Cluj

Sibiu

TABLA DE MATERII

I. Poesii originale și traduceri

	<u>Pag.</u>		<u>Pag.</u>
AGIRBICEANU I. — Din amintiri mi s'a 'ntrupat...		Ai fi crezut	187
Mă pierd mereu în visuri	598	Aveam și eu un cintec... D'a- supra lumii noastre... Cînd simți cum anii trec...	199
Legendă slavă	814	În lume	209
ANGHEL D. — Dragoste	49	Pastel. — Amurg de vară	238
Florile	105	De 'ntîiîu Măiîu	242
Blestem de mamă	142	Vis și adevăr	268
Cintecul semîntelor	157	Baladă	301
În Luxemburg	219	Am să făr în noaptea asta.	315
Răsunarea bujorilor 329,349,363	375	CAUGĂRU ALICE. — În grădină	283
Populare spaniole	782	CIUCHI, EUGEN. — Cîte mări și țări umblat'ăi	126
Prevestire	782	In visuri.	204
Oluf (baladă scandinavă).	797	Idilă	239
Sonatină (din Camille Mau- clair)	806	Se clatin cei doi plopî	758
ANGHEL D. și IOSIF ST. O. —		Părăsită	815
Agnes (baladă de Arany)	73	CORODEANU, OCTAVIA. — Rugă- minte	526
Din Verlaine . . 91, 92, 111, 112		Nenoroc	714
	158, 159, 245	Cintec	655
Voevodul nebun (după A. Lebert)	171	COȘBUC, GEORGE. — Din «Car- tea Cîntecelor» lui Catul.	100
Minerul (din Ibsen)	230	CUNȚANU, MARIA. — Din um- bra vecînicilor brazî	419
BĂRSEANUL I. — Octombre	12	Desbrăcați de-a lumei rele.	486
Poemul iernii	21	Bradul	502
Plînsul pietrii	70	Oamenî	529
Versuri din călătorie	81	Pe drumuri lungi	584
Steagul	212	Dorințe. Te văd în haina cea de suferință	566
Chiparizii	230	Cum a apus	567
Surorile	158	În ziua morților	646
BELDICEANU N. — Pe stradă	14	Soldatul (după Chamisso).	685
BÎRSAN Z. — Cîntec	14	DARIE I., (St. O. Iosif). — Dom- nița (sonet).	8
Cînd îți culci pe mine capul	39	Copil	25
Lasă-te iubirii mele	40	Rugă	358
Cine nu cunoaște basmul... Suflete, de ce'mî colinzi	57		
Prinde fluturul acuma	58		
Moartea iubirii	108		
Înviere	121		

Pag.	Pag.		
Loreley (din <i>Heine</i>)	511	Blestemul bardului (după	
DEMETRIUS. — Ursitoarele	427	Umland)	731
DOLEANU, ELENA. — Vară	318	Doine din Litvania	761-762
DRAGOSLAV, ION. — De trei nopți	748	Robul	790
EMILIAN (SABO). — Ți-am trimis		Isus (Sonet)	822
iubirea'mi, dragă.	40	IOSIF ST. O. — (Vezi Anghel D.)	
Baladă	60	MANU ANA. — Alinare	330
Mireasă	716	MIHAIŪ. — Cîntec vechiū	786
EMINESCU, MIHAIL. — Dragoș și		MOLDOVEANU CORNEL. — Pastel	255
sftencii săi (fragment).	5	De mult	432
Un roman (poem inedit).	33	NANU D. — Și sunt priviri	355
Atit de dulce, Vers resleț.	97	Seninătate	373
Demonism	134	Toamnă	424
Replici	145	Portret	435
Blonda	146	Sfiosul	507
De-oïu muri	225	Fecioara cîntă... La Nürnberg	614
Unda spumă	226	NEGRU NATALIA. — Străbunica	88
Iar fața ta e străvezie	280	Nuntă	124
Printre stînci de piatră seacă	390	Ce dor mai am acum	160
FATMA. — Noapte	662	După ploaie	272
Fără cuvinte	801	Alegă trenul	405
Icoanei	810	Codrului	694
FLORIN. — Populară	348	ORĂȘANU ȘTEFAN. — Finis	742
GABRIELA MARIA. — Fragment	474	PALEOLOGU M. — Renunțare	165
GORUN I. — Implorare	129	De mi-ai trimis pe vîntul serii	252
GRIBINCEA LAURENTIA. — Spre		Basm	296
toamnă	710	Romantă	312
GRUIA Ion. — Cîntec voinicesc	817	Sonet	327
IERONIM V. — Ursita	380	Strămoșul	339
IOSIF ST. O. — Pastel	1	Cîntec	384
La o ciocîrlie (după Shelley)	26	Sonet	403
Harpistul	45	Sonet	489
La Luvru (Sonet)	127	Pribeagul	518
Spre primăvară	152	Simbol	550
Credință (Baladă din Lit-		Regăsire	682
vania)	193	PETROȘITA (de la). — Epigramă	16
Gruia	222	PETROVICI, I. — Vulturul	678
Ciobănașul	276	PODEANU, V. — Ninge, și-o să	
Pastel	260	viū la noapte	64
Credințe	308	POP, VASILE. — La vrăjitoare.	79
Copil sârman	321	POPESCU, CONST. (Azuga). —	
Un haiduc trecea prin crîng	354	Intuneric (din Byron)	108
Pentru ce ne-am teme?	392	ROPCEANU, V. — Trecutul (după	
Apus	448	Lenau)	571
Stă copila 'n poartă	470	SADOVEANU M. ECATERINA. —	
Din culmea Virfului-cu-dor	497	Cu ochi pierduți	726
Apus (fragment)	523	SARICA I. (SORICU). — Doina	774
În ciudă! (după Burns)	534	SECA AUREL. — Vis de iarnă.	828
Cu fruntea 'n mina albă	589	STAVRRI ARTUR. — La horă	17
Ucenicul vrăjitor (d. Goethe)	606	Mult așteptatul	65
Dor de țară (doină din Lit-		Amiază	114
vania)	688	Numai pentru tine	161
Motive din popor	702	Pastorală	177

	Pag.
VETURIO (Z. BIRSAN). — Rugăciune	142
V. M. — Antoniu și Cleopatra d. J. M. Hérédia	630
** — Cîntec din Bănat	307

	Pag.
* — Cîntec din Ardeal	345
** Cîntece din Ardeal	399
Broaște (după Goethe)	426
Doină din Hațeg	528
Blestem	557

II. Nuvele, schițe și impresii

ALDEA MIRON (C. Sandu). —	
In Atelier	18
Note de drum	66
In fața Opanezului	102
Robul	283
De la fereastră	312
Louissette	377
Note de drum	436
Pe cîmp	567
Șargul	646
Florica	679
Cornistul	715
BACIU DIN SALIȘTE. — D'ale țărănilor	320
BARȚIU IERONIM. — Amintiri despre Eminescu	258
BĂRSEANUL ION. — Pe înălțime, Amintiri	6
Așteptare	25
Romantios	252
BIRSAN ZAHARIA. — Păunița	130
Florica	147
▲ BELDICEANU N. N. — La gura sobei	190
× BRĂTESCU-VOINEȘTI. — Microbul Din carnetul unui judecător	34
CERCEL T. — O pățanie	503
Nevoiașii	758
Un mușteriu	824
CIOCÎRLAN ION. — În zăpadă	38
Din munții Vrancei	50
Patima	93
Schițe	98
Din dragoste	115
Clipe de la țară	294
Cursa	535
In munți	551
Indurare	585
COSMOVICI V. — 1818. Înfrîngerea de Lipsca	213, 455
CUNȚANU MARIA. — Scrisoare	367
DOLEANU ELENA. — O amintire	29

× EMINESCU M. — Leg. lui Isus	210
Aforisme	574
Iubire	588
Treii scrisori	624
Geniu pustiu	831
FLORICA. — Povestea unui mărgăritar	654
GABROVEANU I. — Dina și Dana (urmare)	9
× IORGA N. — Din ale neamului nostru. Sate, țiguri, biserici, ruine și amintiri 303, 333	303, 333
Schițe de drum. Ozi la Belgrad	580, 595
× IOSIF ST. O. — Monumentul	178
× MACEDONEANUL N. — Viața în Albania	393, 420, 727
MULTATULI. — Cugetări	608
MURGOCI GH. — Piatra fetei	89
NECLAU I. — Taclale țărân	640, 657
OFITER (Un). — Pe Negoiu	568
OPREA Z. — Poveste	807
× POP VASILE. — Grandeur et décadence	82
Doi «prieteni»	356
Întors din groapă	695
Partizantul presei	732
Norocul	763
Treii crai	829
× SADOVEANU M. — Necunoscutul Într'un sat odată	226, 261
Cîntecul de dragoste	599, 615
Zîna lacului	710
Cozma Răcoare	743
Ceii trei	790
× SANDU C. (Miron Aldea). — De Crăciun	822
STOICA GEORGE. — Christos a înviat	220
Povestii țăr. : În sărbătorii	242
La isvor	277
La fin	328
Hirca	662

III. Teatru

<u>Pag.</u>	<u>Pag.</u>
BERARIU CONST. — Făt-frumos in grădina Sfintei Vineri. 406 442, 459, 475, 490	HODOȘ CONSTANȚA. — Aur! — Dramă în 4 acte. — Act. I 180
EMINESCU M. — Ruina (Frag- ment din «Stefanița-Vodă») 292	PETICA ȘTEFAN. — Frații. Dra- mă în 4 acte. (Fragment) 543

IV. Articole, studii, polemici și dări de seamă

ATENEIST DIN PROVINCIE. — A- mantele crimin. la Ateneu 58	Cei «zece mii» 322
BIANU ION. — Alex. Davila: Vlaicu Vodă. Dare de seamă 478 x	Îngăduitorii 353
BUDE VALENTIN. — Trei confe- rințe teosofice de D. Stoica 621	Mângâieri anticipate . . . 373
CIOFLEC VIRGIL. — Atmosfera din plămîni d-lui V. . . 668	Luminătorii satelor . . . 391
- R. D. Rosetti, Printre pică- turi (dare de seamă) . . . 775	Un mod de-a critica . . . 401
CHENDI IL. — Semne bune (2)	Din literatura didactică 424, 437 471, 507
În război, Roman de Duiliu Zamfirescu (31) x	Străinii și limba noastră . 519
Schițe din liter. germ.: Fru- moasa Loreley 41, ✓	FIDELIO. — Traduceri barbare 46
- Alb și Negru de I. Gorun (Dare de seamă) 77	IORGA N. — Romînismul în Bu- covina 22
Poeți și critici 138	Cu prilejul dispariției «Tri- bunei» 273
Poveștile în versuri 172 ✓	Picturi și statui naționale . 287
V. Leonescu și T. Duțu-Du- țescu: Peneș Curcanul . 188	Trădători și patrioți răi. . 290
Din școala lui Coșbuc 232 x	O nouă epocă de cultură (309) ✓
Iuliu C. Săvescu 246 ✓	Preludii, de Il. Chendi . . 316
Spleen 281	Teofil Frincu 326
Nuvela și schițe de I. Al. Brătescu-Voinești . . . 316 x	O inviere a Rusofilismului. 318
- Grupări literare 364 ✓	- Cultura națională și suroga- tele ei: cultura patriotică și cea oficială. 337
O cloacă 381 ✓	- Răspuns d-lui Tanoviceanu 359
Mulțimea 399 ✓	- Literatura falsă 385
Rîurile în poesia populară I 453 ✓	Între barbari 369
Un cetitor modest 558 ✓	Memorii 403
Devisa lui Eliade 571 ✓	Un nou volum de poezii al d-șoarei Văcărescu . . . 417
Maî sinteți? 591 ✓	Un utopist: A. T. Laurian. 433
Anecdote botezate, de Th. D. Speranță 603 ✓	- Politică și cultura la Ro- mîni neliberi 449
Două cărți umoristice . . . 748	- D. A. D. Xenopol și pepi- niera de poeți din Iași . 467
Monumentul lui Alexandri 798	Anghel Demetrescu . . . 483
Dușmanul din Paris 811	Agapia și mănăst. de astăzi. 499
DENSUȘIANU OVID. — Din reven- dicările timpului 305	Vacanțe: aici și dincolo. 516
	Rostul închipuit și adevărat al literaturii 531 x
	Cellalt Pompiliu Eliade . . 537
	Despre presa romînească . 547

Pag.	Pag.
Iarăş cultură şi politică :	Bălcescu (dare de seamă) 430
chestia macedoneană . . . 563	Dr. Bunea, Discursuri (dare de seamă) 540
Pentru d. Pompiliu Eliade. 591	MORGOCI G. — «În Munţii Neamţului» (dare de seamă) . . . 207
Originea şi marginile polemicilor 611	PÎRVAN VASILE. — O răsplată împărătească 200
O expoziţie de ştiinţe. . . . 627	O nouă istorie a Romînilor (dare de seamă) 655
Socoteala definitivă cu d. Pompilie Eliade. 636, 649, 671, 688, 703	SCURTU ION. — Despre natura juridică a chestiunei romine în Transilvania (dare de seamă) 94
Schimbări în spiritul public	Jubileul Teatrului Naţional. 106
Un idealist: Apostol Mărgărit 569	Informatorii străinătăţii . . . 121
Doctorul Davila. 675	Din copilăria lui Eminescu. 153
Mommsecu 691	Gaston Paris. 104
Statuia lui Cuza-Vodă 708	Monumente naţionale. 271
Contra tînguirilor d-lui Tocilescu. 718, 735, 752	Informatorii străinătăţii . . . 297
— Eminescu şi generaţia de astăzi 723	D. Bolintineanu, Manoil. . . 331
Ştefan Orăşan 739	Eminescu şi d. G. Panu, . . . 345
Imprejurări bucovinene . . . 755	Despre teatru la Romîni de dincolo 555
Sînt eu calomniatorul coleg. meu Gr. G. Tocilescu? . 766	Un răspuns 374
Comemorarea anexării Dobrogei 771	I. A. Basarabescu, Nuvele (Dare de seamă). 228 *
«Cultura Romînă» 783	Eminescu şi istoria naţională 447
Andrei Şaguna 788	Cabinetul poetic al lui Alexandri. 465
Reformele în învăţămînt şi d. Haret 803	Eminescu şi tinerimea . . . 486
— Cărţi populare 820	Eminescu în Banat 524
LEPADATU AL. — «Istoria şcolilor romine din Braşov» (Dare de seamă) 13	Eminescu şi Moldova. 621
«Romînia şi ţările locuite de Romîni» de Murgoci şi Burcă 125	TZIGARA-SAMARCAŞ AL. — Expoziţia tinerimei artistice 166
Manualul bunului romîn de	* * — Traduceri.

Notiţe şi informaţiuni

BĂRSEANUL ION. — Expoziţia Ne-lyes pag. 64.
 CHENDI I. — Notiţe bibliografice, pag. 416. «Gînduri uitate» pag. 529. Despre «Fraţii» de St. Petrică p. 443.—Un mort viu p. 721.
 DUMITRESCU AL. T. — Anton Pann pag. 527.
 IORGA N. — Cronica bibliografică, p. 361 şi 400. 690. Dr. Leon sau dr. Leon Cosmovici?.. p. 497.—

Revista «Lucaefărul» p. 497. — O lămurire pentru d. A. D. Xenopol p. 561.—Pentru d. A. D. Xenopol p. 674.—La Roumanie litteraire d'aujourd'hui de Th. Cornel.—Romînia faţă de chestiunea macedoneană p. 706.—I. Duşa-Duţescu. Consideraţiuni critice asupra poeziei populare. p. 721. — Reînviere p. 801.
 LEPĂDATU AL. — O lucrare necu-

Pag.	Pag.
noscută a lui Const. Negruzzi p. 593.—Enciclopedia română.—Monastirea Cozia p. 594.	721.—Eminescu și chestiunea e-vreiască.—România de peste Milcov p. 687.—Bibliografie p. 769.—Societatea corală «Carmen» p. 834.
NANU, D. — Revistă idealistă p 481.	RED. Turneul d-rei Agata Bărescu p. 15.—Eminescu în franțuzește p. 16.—Moartea unui publicist Bucovinean, Alte trad. din lit. română. Jubileul unui ziar român; Dicționarul Academiei p. 32.—Vlahuță în franțuzește p. 46 — Adolf Wilbrand despre Agata Bărescu pag. 63.—Poesie inedită de Serbnnescu. Bibl. Domeniului Coroanei, Conferința d-lui Panu p. 80,—Serată în folosul unui poet bolnav 143.—Retragerea d-nei Aristiza Romanescu p. 127.—Gh. Dima la București, p. 128. Un bust lui C. Negruzzi p. 160. O scrisoare a lui Creangă p. 304. Un nou volum de Gane p. 432. — Cărți ciudate p. 577.— O expoziția de pictură p. 785.
PIRVAN V. — Rușii și țărănimea română în vremea ocupațiilor rusești de V. Gideiū p. 416 bis.—Din reviste p. 738. Le vóyage en Moldavia du Comte de Moriolles, par Nerva Hodoș. — Al. Lepădatu: Vlad-Vodă-Călugărul p. 802. — Bibliografie 816.	
SCURTU ION. — Incetarea «Tribunei».—Reprezentățiile de adio a d-șoarei Birsescu.— Desvălirea statuiei lui C. A. Rosetti p. 256. O nouă geografie a Ardealului. — Pentru unii confrăți p. 498. Cărți ciudate p. 512. — Notițe p. 538. — Manuscrise inedite de Miron Pompiliu.—Anuarul VI a Societ. pentru fond de teatru român.— Desmințire; p. 546. — Almanach literar pe 1903 (Cernăuți) p. 610.—C. Berariu; Fătfrumos în grădina Sf. Vineri p.	

Sămănătorul

Revistă Literară Săptămînală

Sumarul :

Pastel	<i>St. O. Iosif</i>
Semne bune.	<i>Il. Chendi</i>
Dragoș și sfetnicii săi	<i>M. Eminescu</i>
Pe înălțime	<i>Ion Bîrseanu</i>
Domnița (sonet)	<i>I. Davie</i>
Dina și Dana	<i>Ioan Gabrovanu</i>
Octombrie (poezie)	<i>I. B.</i>
Dări de seamă.	<i>A. L.</i>
Cintec	<i>Z. Bîrsan</i>
Pe stradă.	<i>N. Beldiceanu</i>
Informațiuni literare și artistice.	* * *
Epigramă.	<i>De la Petroșita</i>
Răspunsuri	<i>Red.</i>

REDACTIA:
Calea Victoriei, No. 56
(Hotel Imperial)

ADMINISTRAȚIA:
Strada Regală, No. 6
(Hotel Union)

BUCUREȘTI

Prețul 10 lei pe an || Numărul 20 bani

A APĂRUT:

CUVINTE ADEVĂRATE

BCU Cluj Central University Library Cluj

DE

N. IORGA

Un volum de 344 pagini

PREȚUL: LEI 2.50.

SĂMĂNĂTORUL

REVISTĂ LITERARĂ SĂPTĂMÎNALĂ

Redacția : Hotel Imperial 21
Administrația : Str. Regală, 6
BUCUREȘTI

SUB DIRECȚIA UNUI COMITET

ABONAMENTUL
10 Lei pe an

PASTELE

Este ceasul cînd truditul muncitor voios aruncă
La oparte grija zilei și uneltele de muncă ;
S'aū întors de la pășune liniștitele cirezī,
Umbre cresc pe nesimțite prin grădinī și prin livezī.

Dar un svon de mīi de glasurī umple zarea fără veste.
Craiul zilei stînd s'apună a incremenit pe creste.
Văile răsună toate, dealurile viu răspund
Și vijelios se 'nalță pulberea departe 'n fund.

Sună dealul, sună valea, stă văzdăhul să se spargă
De tălângī nenumărate ce isbesc în bolta largă,
Căci coboară de la munte oile, și curg puhoī —
Cu un greu potop de ceață înainte și 'napoi...

Un berbec cu barba lungă ca un patriarh cuminte,
După git c'un clopot mare, merge singur înainte.
Pe la margine dulăii ; urechiatul la mijloc,
Cu desagiū grei în spate anevoe și face loc.

Iar prin pulberea de aur tocma 'n capul celalalt
Crește umbra 'ntunecată a ciobanului înalt :
Cu căciula într'o parte, el pășește plin de fală,
Sara purpurie-ī schimbă zeghea 'n mantie regală...

St. O. IOSIF.

SEMNE BUNE

Avem desigur motive destule de-a fi nemulțumiți cu faza actuală a literaturii noastre de epigonii. Suntem în dreptul nostru, cînd protestăm contra diferitelor încercări de-a în-năbuși în noi ori-ce avînt sufletesc. Și ori cine se ridică să alunge umbrele urite ale diferitelor paseri cobitoare, cari vor să întunece paginile istoriei noastre literare, săvîrșește, cred, o faptă bună.

În mijlocul micilor noastre frămîntări însă se pot distinge din ce în ce mai lămurit cîte-va semne bune, pe cari datorii suntem a le recunoaște și a le privi mai de-aproape, cîntărind importanța lor față de spiritul vremii. De un deceniu în-coace aceste semne se învederează tot mai mult, ele sunt începutul evident al unui curent, care în curînd va trebui să ne stăpînească cu desăvîrsire.

Cine n'a observat că pe măsură ce în literatura artistică golul devenia mai mare, cu cît falsele direcțiuni ale poetastriilor multicolori se înmulțiau și cu cît mijloacele de propagandă literară luaū proporții mai neiertate, de la reclama interesată și terorisările oculte până la scandalul calomniilor, publicul se închidea tot mai mult în nepăsare.

În vremea asta însă o ramură a literaturii a început să înflorească: istoria națională. E o reacțiune firească, poate și o simplă coincidență, dar publicul își îndreaptă atențiunea spre noul drapel. În vremuri de decadență spirituală au existat totdeauna asemenea reacțiuni, totdeauna istoria a fost chemată, cu cartea sa de înțelepciune străbună, să tacă ordine și să ridice sufletele către un ideal pozitiv.

Intr'adevăr, bărbații cei mai serioși, gînditorii cei mai adînci și cei mai concentrați ai timpului nostru sunt istoricii. Paginile revistelor celor mai de seamă sunt cuprinse de studii istorice. Publicațiunile cari stau mai sus în considerația opiniei publice sunt cele din domeniul istoriei. Am putea zice,

că trecutul neamului nostru se află în mîni cu mult mai vi-guroase ca prezentul. Trecutul e cercetat cu metodele sci-ințifice cele mai probate și din tainele lui se smulg tot mai multe file curate ca lamura; ceața cea adese-orî înșelătoare se imprășchie și basmele se înlocuesc cu adevăruri, fără ca orgoliul nostru național să sufere.

Paralel cu cercetările istorice merg și cele literare; superficialitatea și lipsa de disciplină a studiilor din trecut sunt înlocuite și aici cu metoda obiectivă ce-o impune critica is-voarelor, ear rezultatele sunt destul de împunătoare.

Din lumea veche ni se resfrînge ast-fel o lume nouă cu toată bogăția ei de fapte, de sentimente și idei. Din lumea de iluzii și de idealuri ni se aduce în veacul nostru cel lipsit de busolă un șir de lumini, după care ne putem lua fără teamă de a rătăci. Trecutul cu învățămintele sale nu te duce nici o dată la prăpastie.

Și o calitate a reprezentărilor acestui curent înlesnește triumful lui, — valoarea externă a operelor istorice. Cele mai multe dintre lucrările pe cari le-am putut înregistra în anii din urmă nu sunt simple adunări de material sau exclusiv con-siderațiuni abstracte pentru specialiști, ci pot fi socotite ca adevărate lucrări de artă, prin cari momente importante din trecut aū fost apoteozate. De la moartea lui Odobescu și de cînd escelentul stilist Hașdeu a încetat a scrie, nimeni nu ne-a vorbit cu atîta maestrie în grai și atît de sobru în acelaș timp ca istoricii de astăzi. Nuvelisti, la cari limba adeseori ține locul ideilor; tinerii romancieri pentru cari îngrămădirea de cuvinte e un mijloc căutat de a face efect, nu se pot a-semăna în arta de a zugrăvi cu această limbă nesilită, elas-tică, plină de expresiuni din popor și din cronicari și atît de acomodată situațiunilor sufletești pe cari le exprimă.

Răsfoind adunarea de «documente și regeste» traduse din originalul slav — publicație despre care s'a vorbit de curînd în revista noastră — ne surprinde înainte de toate forma li-terară ce i-o dă acea limbă armonioasă, reconstruită din limba

vechilor cronicari și cu ajutorul elementelor limbei literare curente. Citind apoi o măiastră monografie asupra lui Mihai Viteazul vom găsi întrînsa cele mai poetice pagini ce s'au scris de la «Cîntarea Romîniei» încoace. Și nu vom uita nici faptul, că un fruntaș poet contimporan a scris cea mai frumoasă istorie populară a luptelor de neatîrnare. Cîtă viață, cîtă căldură e în limba acestor scrieri și cu cîtă artă sunt redade sbuciumările noastre din trecut!

Dacă, cu toate aceste, curentul istoric nu ș-a făcut încă intrarea pe toată linia în literatura propriu zisă, e pentru-că în o lume ca a noastră orî ce curent sănătos străbate încet de tot, avînd să înlătore sute de pedeci, dintre cari cea mai mare este predilecția cunoscută pentru un gen anumit din literaturile streine. Sunt însă totuș cîteva semne frumoase, cari dovedesc că acest curent nu va trece fără urme.

Cîte-o idee, dezvoltată din întîmplare, în vreo revistă literară; cîte-o poezie și mai ales baladă inspirată din istorie și din popor; cîte-va scrieri în proză cu subiecte din trecutul îndepărtat, ca «Din bătrîni» d-lui Slavici, sunt răsunete tot mai accentuate ale acestei influențe. Iar felul cum sunt primite de public, entuziasmul fără rezervă cu care a fost salutată drama d-lui Davila, constituie proba eclatantă de adînc simțita necesitate a acestei direcții.

Nu vom trece cu vederea nici următorul fapt. Cînd în vara trecută aș apărut poeziile postume ale lui Eminescu și s'a dovedit rolul ce l-a avut istoria națională și adorația trecutului în concepția poetică și în preocupățiunile estetice ale marelui nostru poet, a fost o adevărată revelație și o bucurie neșarmurită pentru mulți citiți nu admiraui întrînsul decît pe cîntărețul Nirvanei.

Toate aceste porniri împreună sunt proprii a ne face să privim cu oare care optimism în viitorul apropiat al literaturii noastre, căci dacă tinerii noștri scriitori vor înțelege duhul vremii și se vor călăuzi de ideia conducătoare, curentul se va închea de-a binele și cîmpul literaturii noastre va în-

cepe a rodi din nou. Studiul istoriei este cărarea cea mai sigură pe care putem să eșim la luminiș. Pe urma lui e natural să răsară o literatură de nobile nisuiți, căci ne vom ordona ast-fel sentimentele, ne vom disciplina gândirea, vom relua raporturile cu scriitorii vechi, cu limba și poesia veche, cu credințele poporului, ne vom regăsi pe noi înșine.

IL. CHENDI.

DRAGOȘ ȘI SFETNICII SEI

— FRAGMENT —

Dragoș Vodă cel bătrîn
Pe Moldova e stăpin
Și domnind în toată slava
Șade 'n scaun la Suceava,
La Suceava lăudată
Cea cu zid înconjurată,
Zid de peatră nalt și gros
Că pe el mergeai pe jos,
Că merg trei călări alături
Și mai e loc pe de lături
Caii mindri să și-î joace
Cînd în colo cînd în coace.

În Suceava, în cetate
Adunat în dreptate
Stă pe tronu-î auriu,
Barbă alba pînă 'n briu
Cu coama pe a lui frunte,
Cu sprincenele cărunte
Și cu sceptru 'n mîna dreaptă
Cu privirea lui deșteaptă,
Iar l'a tronului său scări
Șad în două părți boeri
Așezați dup'alor trepte
Ca poruncile s'aștepte :
Slugi deștepte
Și 'nțelepte.

Vorniciul Țerii de jos : —
 Un bătrîn și blind moșneag
 Stă în albul său toiag
 Ce-î cu aur împletit
 Și cu pietre-acoperit.
 Îi urează toată slava
 Părcălabul din Suceava.
 După acesta iarăș vin
 Părcălabul din Hotin
 Al Cetății-albe iar
 E înalt ca un stejar ;
 De la Neamț, de la Chilie
 Mai viteji în bătălie,
 Iar de-aceștia mai în sus
 Vornicul Țerii-de-sus.

M. EMINESCU.

PE ÎNĂLȚIME

— AMINTIRI —

La jumătatea drumului între Agapia cu maicile și Bălțăteștii cu băile, este un sătucean fericit, atrăgător ca un leagăn.

Fiind pe ridicătură are la picioare șesul, iar la spate — cu măreție se ridică drept — un munte.

Aseamăn poziția locului cu o strană uriașă cu fața la răsărit.

Dar «mosafirii» de vară, dacă au venit de pildă din Bălțătești până aici, nu se opresc, ci se duc înainte să vadă maicile, adică Agapia, iar cei ce vin din Agapia, ce să vă mai spun, nici aceia nu zăbovesc și se întorc îndărăt.

Am rămas în Filioara, avînd gazdă pe diaconul. A doua zi fără să mai întreb pe cineva, am luat-o de-a dreptul spre Dealu-Mare, îi zice deal, cînd el e munte. M'am pomenit curînd într'o livadă, numai flori! Două fete trăgeau cu coasa, voinicește.

Pînă să ajung la ele mă opreau merele, erau unele coapte. Ce e drept, cînd mîncai unul, credeaî că ți-ai mîncat partea de răi.

— Noroc bun, două copile, și să vă cer un sfat! Pe unde pot ajunge mai curînd în vîrfurile muntelui?

— Ajungî curînd — cu gîndul, dar n'ai s'ajungî curînd cu picioarele — face una din ele, cu pîlița cu laptele, și cu ochii albaștri; — că sînt multe poteci și se împletesc între ele.

Cu cine-va care știe, ajungî îndată.

— Dar nu găsesc pe cine-va care știe, vr'un voinic.

— Ba care știe e destul voinic, dar n'are vreme.

— Și eu gîndeam... că două fete la un loc, de-abia aū inimă cît un voinic.

Ele aū prins a rîde.

— Atunci dacā este voinicul, este și vremea.

Haî de mândreaptă, fi bună, zic către cea mare. — Aveți pe aici tot locuri frumoase cine le vede îi rîde inima.

Dar degeaba, fata nu voia să meargā.

— Măcar pănā la jumātate — zic eu — cāci e păcat să nu-î arāți cui-va nici calea.

Șireata însă vedea pe semne, că din ce în ce mai mult mi-î drag muntele, și de unde eram pornit să mă duc singur, acum nu'mi ajungeaū tovarășii.

La urmă s'a învoit cea mai mare să meargā ea, și am plecat la deal amîndoi.

Răsbătînd întunecimea pădurilor, ajungeam din cînd în cînd la cîte un luminiș, și atunci privestea se deschidea în jos fermecătoare.

Deasupra, doi trei nouri staționari, pluteaū în albastru, liniștiți, roșii, ca niște balauri somnoroși într'o mare de liniște.

Toată această vastă poezie, nouă și necunoscută, a înălțimilor, mă înflăcărare.

Spre răsărit și spre apus, în patru părți ale lumii cerul se deschidea de-asupra noastră, larg și solemn ca o binecuvîntare.

Copila îmi deschidea tăcută calea, arătîndu-mi din cînd în cînd locurile, povestindu-mi lucruri simple, cum se carā de greu lemnele prin ponoarele acestea, saū cum vin ele amîndouă fetele pe vreme rea de caută boii.

Nici un gînd rău nu 'mî trecea prin minte, și n'aș fi îndrăsnit să 'mî primblu de cît privirea pe rotunzimea sinilor, prin mărgelile strălucitoare de la gît, prin șuvițele bogate.

Dacă sui Dealu-Mare, aî jos la picioare tot verdele imens cu dealuri și văi, unde albesc semănate ici și colea Filioara, Văratecul și Bălța-teștii, iar la stînga Tîrgul Neamțului, pitit sub dealul rîpos și sur, tăiat ca o succesiune de triunghiuri colosale. La dreapta iți stă supus pe labe dealul Filiorul, cu căpățina lui prelungă, cu creștetul păduros, și cu ceafa goală.

Iar înainte, departe, se vede apa Moldovei cotind pe șesuri, primblîndu'și apa și petrele. Gîndul meu predominant era să ajung pe vîrf de unde se vede Ceahlăul, paznicul vechiū de la soare-apune.

Suind noi mereū pe umărul dealului, un vînt de varā venea de departe, aducînd răcoarea undelor Moldovei și răcoarea Siretului, un vînticel alinător, ce gîdilă ca o sărutare, și nu se mai astîmpără.

Acuma sîntem drept pe creasta muntelui. Dar unde-î Ceahlăul?

Despre apus, brazii de pe coaste își ridică vîrfurile, astupînd privestea.

Am găsit o rariște, acum îl văd, iată'!

Drept la apus, hăt departe, ivindu-se pe deasupra codrilor, singur, iacătă'l. Sur și întunecat ca un nor gros își ridică virful țuguizat ca o căciulă.

Nourii, balaurii cerului, acolo se adunase mai mulți, în jurul lui.

Odată ajuns pe culmea această smălțată toată sub florii pînă la poale, nu-ți vine să te mai întorci de unde ai plecat.

Atita lumină, atita spațiu, simți că-ți umple sufletul, cum umple apa pe inecat.

La întors, fetișcana mergînd tot înainte, fără să se grăbească, apuca mereu cite o rămurea de fag, ciucure de jir, și îi dădea drumul îndărăt, de mă plesnea peste ochi. Odată, de două ori, a treia oară am înțeleș. Cum dracul să nu înțeleg, dar acum era tîrziu, ajunseseam, tovărășia noastră se isprăvise, și pe deasupra, a doua-zi trebuia să plec de dimineață...

ICN BİRSEANUL

DOMNIȚA

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Se plimbă prin grădina mănăstirii
 Domnița, albă 'n rasă cenușie.
 Amurgu 'și cerne umbra-î viorie,
 Lung sună toaca 'n toiul tînguirii.

Șoptesc încet prin florii de iasomie
 Și parcă vor s'o mîngăe zefirii;
 Se scutură pe straturii trandafirii
 Și crinii mor — dar ea nu vrea să știe.

Departe 'n zări, e vrajă, cîntec, viață...
 Ea trece albă 'nvăluită în ceață
 Asemeni unei palide vedenii...

Uitată de părinți și de rudeni
 De bucurii și de dureri străină
 Se stinge 'n rind cu florile 'n grădină...

I. DARIE.

Dina și Dana

(Urmare)

Trecuse două săptămîni la mijloc. Văduva venea des la mine. Dana se furișea mai în fie-care zi. Cît despre Dina n'o lăsa baba nici pînă 'n prispă. Eū mă întremasem binișor.

Era așa de frumos afară că mă ispitea să las patul. Din spre cărarea văduvei băiatul cel mai mic venea cu-o cană 'n mînă, cumpănindu-se printre zarzării livezii, de teamă să n'o verse.

— Cum îi pe-acasă, Voicule?

— Bine!

— Ce face mamă-ta, mîi!

— Țesă...

— Dar Dina?

— Deapănă...

— Dar Dana?

— Deapănă și ea.

— In cană ce ai?

— Ciaf de romăniță...

Era un băietan voinic și leit tată-su. Lăsă cana pe masă, să răsuci pe calcie, zise un «buna ziua» de hui casa și-o rupse de goană la tovarășii lui de joc.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Am sorbit ceașca toată, dar în fundul ei descoperii o hirtie mototolită și legată cu ață verde. O desfăcui în pripă și citii aceste rînduri cari mă 'nghețară:

«N'am putut trăi fără tine. Să ne găsim în cer...»

Dina»

M'am repezit pe ușă, ca și cum mă goneau ielele de la spate. In curtea ei văduva rătnea ca o fiară, plecată pe ghizdurile puțului. Dina ei, bălăia ei frumoasă, perechea Danei, una din cele două stele de-o potrivă de luminoase, se stinsese pentru tot-deauna...

Un întunerec mare, greu și des îmi apăsă ochii și mă 'nghiți de-a 'n-tregul. Am simțit picioarele frîngîndu-mi-se la genunchi și minele bătînd în gol, ca aripele unei pasări împușcate 'n zbor. Inainte de a cădea două mîni mi-aū prins mijlocul răzămîndu-mă de ceva moale. Am deschis ochii, am văzut iar una din gemene, nespus de frumoasă, mi-am trezit mintea ca să ghicească cine era. Dina ori Dana?

Un țaran voinic să dăduse pe funie în puț și scosese trupul Dinei, cald încă, dar fără suflet. Părea că doarme în chinul unui vis urît ce-i împetrise pe buze un suris amar. Numai de-a curmezișul frunței avea un vîntăi lung, subțire ca o tăetură de cuțit și cite-va picături de singe, pătînd părul ei de aur.

Puțul era la doi pași de mine. Am voit să mă arunc, să'mi crap capul de-aceș piatră de care și'l fărîmase și Dina. Dar de cite ori mă încercam, chipul cele-lalte îmi vinea în minte și mă oprea. Trăia una din ele; nu pierdusem încă totul...

Safta se oprise din rătnea ei de fiară rănită. Se trîntise pe sînul Dinei, își întepenise minele de grumazul ei și numai ochii îi vorbeau o limbă dureros de amară cu șiroaiele lacrimelor neoprite.

Moarta trebuia dusă în casă, dar Safta să încețase 'n ea. A fost cu

neputință să le desfacă. Le-au ridicat pe amîndouă, una'n alta, ca pe-un singur trup. Dina începea să îngălbinească. Deasupra frunții vinătăiul părea o tăetură ca și cum secerea morței o abătuse, din drumul vieții, tocmai de-acolo.

Dana înlemnise lingă mine. Copiii care nu fuseseră acasă în clipa nenorocirii țipau cît îi luau gura. În casă oamenii abea putuse scoate moarta din minele văduvei.

Safta împietrită de durere sămăna unei bucăți de marmură cioplită în chip de om, căreia îi lipsea cu desăvîrșire trăsăturile vieții; ai fi zis opera unui artist prost.

Inoptase; pe cer nouri, ca un fum negru să împrăștia în patru părți de-o dată. O ploaie mărunță și deasă începu să cadă din adînc.

Pe masă, întinsă între patru făclii, Dina dormea somnul ei veșnic și umbra trupului îi tremura cenușie, pe varul coșcovit al păretului. Viața sburase din ea, ca un stol ușor de pasări de pe crengile unui pom uscat pe care n'aveau să mai cirpească.

Ce soartă tirană și cît vicleşug zădărnind încercările fericirii omenești! Cu ce pietre mari svirle Dumnezeu de-asupra oamenilor, în mînia lui înfricoșată! Mi s'a părut că ele vrăjmașul fericirii omenești, iar între durere și norocire e numai o ață de păianjăn....

Acum o lună, cînd fetele își lepădaseră morhala straelor, doi ani după moartea lui moș Marin, le vedeam în fie-care serbătoare în hora satului ce să 'nșira pe bătătura unei crișme și se lungea braț de braț, mîna de mîna, ca o roată, pînă la răsărucea drumului. În mijlocul lanțului acestuia de mîna, moale și legănător, de care să strînsese și gemenele, cînta de prăpădea pămîntul țigănușul Țugui, cu căciula îndesată pe sprinceană și cu mucul de țigară într'un colț al gurei. Și trăgea țiganul pe pofta inimii și se 'nvirtea hora și chiuia flăcăii de rideau și bălăiele de par'că răsărea soarele de două ori în ziua aceea.... De-atunci și pînă astăzi, adică de la nuntă și pînă la moarte, era numai o lună!

În nestatornicia și bătaia de joc cu care să'ndrugă viața omenească, mi-am adus aminte iarăș de Dumnezău, de uriașul acesta a cărui cap este în cer, dar ale cărui călcie strivesc fără să vadă moșoraietele noastre de furnici! Dînsul ia frunza codrului iarna! El trimite trăsnetul de abate ciredele și turmele, el umflă apele și 'neacă lumea și tot el săceră viețele copiilor...

Stăteam mereu cu ochii împietriți pe fața galbenă a morței, al cărei suflet plutea încă împrejurul patului ei de odihnă veșnică. De-a curmejișul frunții, în dreptul vinătăiului, Dana împletise sori-sii cunună de lămiuță, albă ca și rochia ei de mireasă ce 'și aștepta mirele... Dar nici moartă, cînd durerile s'au împrăștiate și suferințele încetează, Dina nu era fericită. Murise cu un regret adînc și suferința aceasta chinuitoare să împietrise în surîsul amar al buzelor ei vinete, ca o părere de rău eternă, cu care se cobora în groapă...

Safta stătea tot lungită pe laită, fără să vadă și să simță cele din prejurul ei. Barizul îi alunecase pe ceafă, ochii îi erau deschiși privind rătăciți pe tavan, în șiroaiele lacrimelor isvorite fără sfîrșire. Părea timpită de atîta durere...

Îmi plimbam neîncetat ochii în odaia aceasta, unde nenorocirea năvălise pe uși și pe ferești. Mi-am adus aminte de noaptea cînd Dina stătea lungită ca și acum, cu capul îngropat în perne, risipindu-și pe căpătiul patului, betela părului de aur. Atunci fusese o prestevire nenorocită a unei vedenii pe care eram s'o am sub ochi și care astăzi se împlinise. Era în tocmai: pătura îi învelea trupul ca un giulgiu de mort

gălbingeala obrazilor o făcea o moartă ideală și numai lumina ofticoasă a opaiței de-atunci îi învelea fața și lucirea părului ei într'o umbră...

Dar Dina nu mai era să se trezească și Dana nu mai țesea astăzi și nu mai avea scurteica cea verde. Războiul stătea țepăn și cea din urmă scoartă era să fie pomană sufletului ei...

Durerea mă timpise. Credeam că e un vis a cărui deșteptare era să mă scoată de sub ochi priveleştea aceasta grozavă. M'am apropiat de moartă, m'am plecat pe obraji ei de ciară și am voit să-o sărut. Dar în clipa aceea mi s'a părut o sfântă, o maică a Domnului adormită cu-n suris trist după fiul ei răstignit și pe care buzele mele omeneshi atingînd-o ar fi spurcat-o. O clipă a lucit în creerul meu tot adevărul și lumina nenorocirei acesteia: Dina murise pentru mine! Nu putuse trăi fără apropierea sufletului meu. Două săptămîni fusese mult, ca să nu sfirșească atît de grozav...

Dar atît; n'am mai putut vedea înainte, nici judeca. Se stinsese lumina creerului și-am căzut iarăși în neștierea unui copil care nu'și dă seamă de nimic, într'o noapte fără lună...

A doua zi începu să văd nenorocirea de-antregul. O speranță lașă mă hotăra de-a trăi... Călcasem în căsuța văduvei ca să aprind focul nenorocirilor, s'abat și să rup firul vieții lor liniștite. De ce mă tîrise neastîmpărul în noaptea aceea nespus de frumoasă, alături de casa Saftei, unde moș Marin să spînzurase de frica foamei? Ce mină mă împinsese să dau năvală și să mă lovesc de trupul țepăn al unchiașului? Cum intrasem și mă împrietenisem cu văduva și fetele ei? Cîtă durere împrăstiasem și cît eram de nevinovat!...

M'am apropiat de Safta, care zăcea ca și în ajun cu ochii rătăciți, înprietită de durere. Am căutat s'o ridic, să-i dau să guste ceva, dar gura i se încheștase și tot trupul ei înțepenise. Pe urmă m'am dus la țintirim de-am săpat o groapă pentru Dina, alături de mormîntul lui moș Marin. La fie-care sapă mă opream, îmi venea în minte chipul balaielor, chipul lor gemen, asemănarea lor fericită, viețile și sufletele lor legate împreună, pe care era să le despărți groapa aceasta vitregă, al cărei fund par'că răzbea în inima pămîntului.

Pe la nămezi cerul se mai răzbunase. Începurăm pregătirile îngropării. Cînd au ridicat-o, Safta nici n'a mișcat. Lumea ce se adunase era pătrunsă de-o jălanie neînchipuită. Moartea Dinei sdruncinase inimile omeneshi, fiind-că viața gemenelor să mpletea în ochii străinilor, în același mînunchiu de flori — și în acelaș parfum îmbătător de mirezme... Cum de se oflise numai jumătatea mînunchiului celuiia? Cum de se oflise numai o floare de pe crenguța crinului? Nimeni nu putea înțelege ce fel le putuse Dumnezeu despărți, cum rupsesse firul de care se lega un singur suflet împrăștiat întîmplător în două trupuri și cum era să trăiască o jumătate de suflet pe cînd cea-laltă se risipea în văzduh. Și n'a fost nici un creștin cît de hain la inimă, pe care să nu'l podidească lacrămile și care să nu se uite sus, prin spărtura norilor, la acel tiran nemărginit de puternic, care își bate joc cu atîta nepăsare de nenorocitele noastre ființe...

Pe scoborișul drumului, de-alungul zarzărilor înfloriți, Dana, de-abia mergea în urma sicriului învălit în stambă, cu ochii înproșcați de lacrimi, gclbenă ca și moartă. Capacul sicriului era ridicat și această zi de primăvară era să fie cea din urmă pentru Dina. Florile zarzărilor de prin prejur se scuturau pe fruntea ei și o albeau presărînd-o de-a 'ntregul, ca și cum un roi de fluturi înamorați de frumuseța ei împărătească mureau de iubire pe sinul ei feciorelnic. Și-atunci ochii mi-au fugit iarăș. Era una

și aceeaș frumusețe, unul și acelaș chip îmbrăcat în două haine deosebite, Dina ca de nuntă, Dana ca de mort, înconjurate de-o lume cernită ce pășea pe urma lor cu capul clătuiind, pe cînd pomii își plîngeau floarea de-asupra mulțimei acesteia îndurerate.

Un flăcăiandru voinic deschise poarta cimitirului. Ne-am oprit la marginea groapei. Un preot citi o rugăciune scurtă, îi promise veșnicia vieții, învîlindu-i obrazul cu capătul giulgiului. În acea clipă fața ei de ciară să oțeri amarnic: Cînd funia s'a frecat de marginile cosciugului mi s'a părut că plesnise ceva în mine. Dana leșinase pe pămîntul ce acoperea pentru tot-deauna trupul gemenei ei frumoase și sămuitoare...

Dar nenorocirea nu s'a oprit aici. Peste două zile muri și Safta. Erau trei morminte care unea în cer trei nenorociți ce suferiseră pe pămînt...

IOAN GABROVANU.

OCTOMBRIE

Zic plopii tristă rugă,
Trec nourii pe fugă,
E toamna la hoțar.
Fug rezezi rîndunele,
De negurile grele — iar!

Catartele drumețe
Pe apă trec semețe,
Pe apă m'aș fi dus.
Fug tristele cocoare
Perdute pe sub soare — sus!

Ca rîndurile 'n carte
Tot valuri pîn' departe.
Cu ochii le petrec.
Spre țarmul primăverei
Soliile durerei — trec.

O dată, valuri clare
Nemărginita mare
Minase din belșug.
Azi vinete și crețe,
Iar năvile semețe — fug!

I. B.

DĂRI DE SEAMĂ

Istoria Școalelor romine gr-or. din Brașov, scrisă din incidentul jubileului de 50 ani al Gimnaziului de *Andrei Bârseanu*, profesor, Brașov 1902. XII+606+79 a. pp. 8°.

Cartea aceasta ne vine de peste munți, și e unică în felul său până acum în literatura noastră istorică. Căci — deși din același domeniu — ea diferă de lucrările, cari s'ar părea c'o preced în această privință, îndestul de cunoscutele opere ale D-lor C. Erbiceanu și A. D. Xenopol: *Sărbarea școlară de la Iași* [1885] și a răposatului V. A. Urechiă: *Istoria școalelor* [1894].

Scrisă din incidentul jubileului de 50 ani al Liceului român din Brașov, autorul ei n'a perdut un moment din vedere că ea trebuie să fie, înainte de toate, o icoană credincioasă și desăvârșită a vieței semicentenare a acestui Liceu și a celorlalte școale grupate în jurul lui. Așa se face că aproape 500 pp. din această carte cuprind, foarte metodic orînduit și cu deosebită iscusință discernut, materialul cel mai complet posibil și cel mai interesant din care se poate constata întocmirea, desvoltarea și înîrurirea culturală în vreme de jum. de veac a școalelor romine din Brașov. Iată de ce — chiar numai pentru atît — frumoasa operă a d-lui A. Bârseanu e un *monument* veșnic pe care d-sa l-a înălțat școalelor brașovene pe seama acelor ce s'aũ străduit și se vor strădui pentru ele, pe seama acelor ce s'aũ luminat și se vor lumina prin ele; iată de ce ea e modelul vrednic de urmat după care alții vor pregăti în viitor opere similare pentru institutele romine de cultură cari — ca și cele brașovene — merită atari monografii; iată de ce ea va fi izvorul bogat în care acel ce va scrie odată istoria culturii romine va găsi întreg materialul cu ajutorul căruia să alcătuiască acele frumoase pagini în care se va arăta intensa influență culturală ce aceste institute școlare aũ exercitat-o nu numai asupra Romînilor transcarpatini, ci și asupra celor ciscarpatini.

Pe lângă aceasta însă, *Istoria școalelor romine din Brașov*, în cele două ale sale capitole de la 'nceput, mai e o prea interesantă și conștiințioasă expunere istorică asupra vechilor întocmiri școlare romine din Brașov, dinnainte de 1850 și asupra tuturor acelor modești, dar zeloși dascăli și preoți, cari aũ contribuit și ei ca Brașovul, orașul lui Coresi, să-și menție caracterul său de însemnat centru cultural rominesc, pe care l-a avut încă din trecutul depărtat — sec. XVI — și-l are încă și azi. Prețioasele contribuiri istorice din aceste două capitole ne prezintă și mai luminoasă viața culturală rominească din acest tîrg, pe care așezarea geografică și împrejurările istorice favorabile l-aũ făcut să fie odinioară locul de întîlnire al culturii rominești — atît cît era și cum era — cu cultura apuseană a Sașilor, iar astă-zi locul unde cultura noastră națională să-și aibă un și mai mare rost.

În cap. III, acolo unde se expune întemeierea — la 1850 — a gimnaziului și greul lui traiu din primul deceniũ, autorul — în fața entuziasmului, stăruinței și jertfirei fondatorilor — se însufiește și condeul său dibaciũ fixează persoane, momente și situații minunate, cari deșteaptă interesul cetitorului în cel mai mare grad, care-ți dau măsura entuziasmului și pornirei spre jertfire de care erau cuprinși înaintașii noștri în fața problemelor de cultură și propășire națională. Sunt

pagini edificatoare pentru mulți dintre noi, ce avem prea puțină credință, tărie și conștiință națională.....

Toate aceste, apoi expunerea serioasă și limba frumoasă românească în care e scrisă această carte fac din ea o operă vrednică de institutelor de cultură pentru care a fost lucrată și la înălțimea scrierilor istorice, cari de vre-o 2—3 ani ne vin — una câte una — de peste munți.

A. L.

CÎNTEC

Stă pe mal și cîntă blind
Doina cea alinătoare, —
Apa trece murmurînd,
Neobosita călătoare...

Noaptea vine 'ncet pe lunci
Și copila merge-acasă...
O, dar e de mult de-atunci —
A trecut și nu mi mai pasă.

Z. BÎRSAN.

PE STRADĂ

Arare trec tramvae goale...
Zăduf, lumină orbitoare...
Suspină stins o caterincă,
Pe străzi pustii, în depărtare...

Un zvon de zurgalăi aproape :
In nori de praf, ca o nălucă,
Se perde 'n goană o caleașcă...
Mă prinde dulce dor de ducă ;

Mi-i dor de munți și de pădure
Și earăși visuri dulci mă fură ;
Mi-i iarăși dor de albe sate,
Cu mîndre hori în bătătură...

N. BELDICEANU.

Informațiuni literare și artistice

Turneul D-șoarei Ag. Birsescu. — S'a împlinit o lună de cînd ilustra tragediană Agata Birsescu colindă țara romînească în ultimul său turneu de adio. Pornind din partea de sus a Moldovii a vizitat toate orașele mai însemnate, uimind peste tot mulțimea cu puterea geniului său. Înainte de-a părăsi țara pentru mult timp său poate pentru tot-deauna, sufletul ei mare a rîvnit să-și ia un neuitat rămas bun de la poporul român pe care l'a iubit în tot-deauna, și nu s'a sfiit să pună piciorul pe cele mai mici scene din orașele de provincie.

Cînd un actor din trupa d-sale făcea haz de-o scenă păcătoasă dintr'un oare-care orașel, spînnînd că nici nu poate să joace cu gust, dînsa i-a răspuns: «Cînd faci teatru nu trebuie să trăiești de cît cu sufletul și nici să nu te gîndești de calcî pe covoare de Persia sau pe scîndură murdară».

Se vede de-aici cită venerație poartă ea artei dramatice.

Peste tot i s'a făcut o primire entusiastă, atît cît se poate face în țara noastră. Nu știu dacă artista, adorata poporului german, va fi fost mulțumită în sufletul ei de entusiasmul nostru provincial, ea 'și face în fiecare orașel datoria cu aceeași conștiințiositate, caracteristică sufletelor superioare. Cînd după vre-o scenă puternică, lumea n'o răsplătia cu aplauzele cuvenite, fără să fie supărată, se mulțumia să îngîne, zîmbind: «Se vede că publicul nostru nu-î bine dispus pe ziua de astă-zî».

Turneul se va termina la sfîrșitul acestei luni după ce va vizita toate orașele Munteniei.

La toamnă D-șoara Birsescu va pleca în America, angajată acolo pentru cinci-zeci de reprezentații.

*

Reviste noi. — A apărut în Capitală revista *Ilustrațiunea Romînă* cu numeroase ilustrațiuni de pictorii Verona și Costin Petrescu, cu articole literare de d-nii Antemireanu, Lecca, R. D. Rosetti, Obedenaru, Daus, Gion etc. și cu o mulțime de informațiuni. Revista, căreia-i urăm viață îndelungată, va apare de două ori pe lună.—La 15 Ianuarie va începe să apară în editura tipografiei Socec *Buletinul bibliografic* sub direcția d-lui Nerva Hodoș. Va cuprinde scurte recenzii și un indice bibliografic complet al tuturor publicațiunilor romîne.—

Printre studenții de la «Uniune» se agită ideia înființării unui Buletin pentru apărarea intereselor studențești.

*

D-l **G. Coșbuc** a publicat ediția III-a din volumul său «Balade și Idile».

*

Eminescu în franțuzește. — În *La Revue d'Europe*, numărul din Decembre, a apărut nuvela lui Eminescu «Aniversarea», tradusă de doamna Hortense Paquier. Traducerea e cit se poate de reușită.

*

De prin vitrine. Cele mai recente apariții printre sumedenia de cărți franțuzești din vitrinele librăriilor noastre sunt următoarele volume de literatură română: *Delavrancea*, Opere complete vol. I; *Ion Gorun*, Alb și negru; *St. O. Iosif*, A fost odată, poveste în versuri.

EPIGRAMĂ

Unui doctor

Se vede după maniere
Și din ținuta lui cochetă
Că face «visite» destule...
Dar visite... de etichetă!

DE LA PETROȘIȚA.

RĂSPUNSURI

BCU Cluj Central University Library Cluj

D-lui C. R. Loco. — Spuneți că în ce privește sonetele ce ne trimiteți aveți încredere în opinia noastră și «dacă le credeți formate să iasă la lumină faceți-o, dacă nu, adio sărbătoare»... Ei bine: adio sărbătoare!

D-lui I. în Dorohoș. — În schița D-v. «De la curtea cu jurați» condensați material pentru un roman criminal de senzație. Dacă țineți să vă încercați în direcția asta, citiți cu luare aminte pe Eugène Sue și reluați apoi subiectul tratat — dar nici atunci pentru noi, ci pentru Ignatz Hertz de pildă.

Ivy Loco. — În «Rege de-aș fi» nu desvoltați ideia ce voiți să exprimați. Sfirșitul banal.

D-lui A. D. Crăciunescu, Brăila. — Fulgerați prea grozav în privra «Deceționiștilor». Apostrofe ca: «Trageți-vă glonțul puștei, spinzurați-vă nebuni, ca să dați de lumea voastră, unde voi sunteți stăpîni»... nu merg în revista noastră. Încercați-aiurea.

Domnișoarei E. S. Iași. — Mulțumim pentru felicitările de Anul-noi. Poeziile sunt slabe și nu vă putem sfătui să stăruiți în lupta pentru «emancipare».

«*Singur*». Cîte-va cugetări juste. Am fi preferit însă să nu ajungeți la concluzia «apropie-te moarte» ci din potrivă la îndemnul de-a rezista și a continua lupta. Tratați odată subiectul în felul acesta, bine'nțeleș cu ceva mai multă poezie și credem că veți reuși și mai bine. De alt-fel se pare că ați cetit pe Conachi («Moarte, moarte ce nu vii») și asta e o calitate.

D-lui V. C. Iași. — De și traducerea ce ne-ați trimis-o e superioară în multe privințe celei amintite de d-v., totuși nu e lipsită de defecte.

RED.

In editura Institutului de Arte grafice și editură „Minerva“

A APĂRUT :

M. EMINESCU

===== OPERE COMPLETE =====
LITERATURA POPULARA

Lei 1.50

ION CREANGĂ

===== OPERE COMPLETE =====

CU O PREFAȚĂ ȘI UN INDICE

Lei 1.50

Volumele I și II din

Se găsesc de vânzare broșate, a 5 lei
fiecare la ADMINISTRATIE.

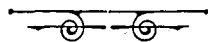
—○—○—
SYBARIS
ROMAN

DE

===== **ION ADAM** =====

PREȚUL 3 LEI

Depositul la autor, la Constanța

 A apărut în Editura

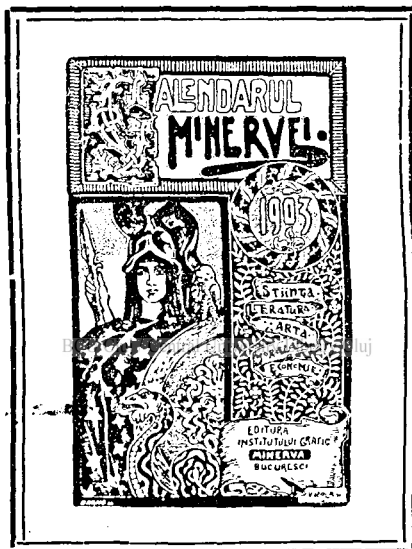
Institutului de Arte Grafice și Editură „Minerva“
BUCUREȘTI, STRADA REGALĂ, 6

Calendarul Minervei

PE

ANUL

1903

PE

ANUL

1903

Acest calendar este cel mai util și frumos calendar românesc.

Materia literară este aleasă cu cea mai mare îngrijire și ilustrațiunile sunt de o incontestabilă frumusețe artistică.

Printre ilustrațiunile sunt 12 reproduceri după cele mai frumoase aquaforturi ale ilustrului artist TH. AMAN, afară de acestea un tablou colorat de o mare valoare artistică și alte suplimente.

Calendarul Minervei se găsește de vânzare la toate librăriile din țară precum și la **Instit. de Arte Grafice MINERVA, București.**

Prețul: Lei 1.25